

1

Юрій ВИННИЧУК, Львів

ПОЛІЦІЯ АМЕРИКИ МЕНЕ БЕРЕЖЕ

Більшість із нас спілкуватися з міліцією не дуже любить. Воно й не дивно, бо це часом б'є по кишені. Принаймні мені колись доводилось і хабарі давати, і доводити, що я не верблюд. Але тут я хочу поділитися своїми враженнями про американську поліцію. У жовтні-листопаді 2000 року я перебував в Америці та Канаді, презентуючи по університетах свою англomовну книжку прози. У Філадельфії я мешкав в гостинній родині Андрейчиків і своє перше захоплення американською поліцією виніс саме з їхнього дому.

У пані Віри Андрейчик пропав песик. Був старий і сліпенький, вийшов серед зими прогулятися і не повернувся. І ось пані Віра телефонує у поліцію й повідомляє про цей сумний трафунок. Лише на хвилю прошу своїх читачів уявити сцену, як ви телефонуєте до нашої міліції і просите знайти сліпого песика. Гадаю, кожен легко зможе передбачити весь соковитий набір ненормативних слів у відповідь.

Але не так в Америці. Там поліція звикла мчати на допомогу за будь-якої нагоди. Пропав песик? Як виглядає? Яка порода? Скільки часу відсутній? І ось уже поліційна машина працює на повних обертах — від авта до авта лине інформація про загубленого песика. Час від часу хтось телефонує пані Вірі й звітує: а чи не ваш це песик — такий-то і такий-то? Аж ось нова звістка: знайшовся якийсь песик, схожий на пропалого, але не відгукується на звичні американські звертання.

— А нічого дивного! — пояснює поліції пані Віра. — Бо то український песик і він розуміє тільки по-українськи!
— О кей! А як буде українською: come-come?
— Кажіть йому: на! на! йди сюди!

І за мить знову від авта до авта лине інформація про песика, який розуміє тільки українською, а браві поліцейські при цьому ще й збагачуються на кілька українських слів.

І що ви собі думаєте? Знайшли! Принесли на руках просто до хати! Старенького, сліпенького песика!

2

То була розповідь зі слів пані Віри, а ось мої власні пригоди. Чи ви знаєте, що таке гайвей? Перше, що треба твердо запам'ятати кожному, хто завітав до Америки, що по гайвею тільки їздять і ніколи не ходять. А якби вас коли-небудь занесло туди пішадрала, то прощайтеся з життям, бо авта, що мчать на шаленій швидкості, можуть розтерти вас на картопляний плячок. Гайвей — це приблизно те, що в нас називають "розв'язка", але з тією різницею, що вся павутина доріг висить у повітрі. Це часто мости, які переплітаються між собою, і кожен з них має двосторонній рух, а обабіч — мури заввишки з метр. За мурами — земля і купи сміття, а внизу хлюпоче річка, зашита в бетон.

Я собі уявляю, що думали філадельфійські водії, побачивши одного листопадового дня, як проти руху по гайвею чимчикує собі якийсь підозрілий тип. Окремі з них стурбовано сигналізували, інші озиралися. Тим підозрілим типом був я.

Надумавши скоротити дорогу до Пенсильванського університету, я вирішив піти навпростець через міст, але міст несподівано перейшов у гайвей і я опинився в тунелі-полапці. Повз мене з оглушливим галасом мчали авта і велетенські вантажівки, залишаючи мені для маневру не більш як півметра вздовж муру. Над головою теж мчали авта, і перебування в цьому кам'яному мішку ставало усе нестерпнішим. Проте я йшов далі, бо мені здавалося, що весь цей жах ось-ось закінчиться, хоча насправді він тільки починався, і за хвилю я почувався маленькою сірою мишкою, котра опинилась на шляху табуна слонів. Особливо жаско ставало на закрутах, коли автам, які вилітали з-за рогу, зоставалося надто мало часу, аби з'їхати вбік. Інколи я перелазив через той мур і йшов по сміттю, ноги грузили в землю, зашпортувалися за автомобільні шини, дошки, слизькали на пластикових пляшках. Іншої дороги не було. Та коли шлях перепиняла широка опора мосту, я змушений був перелазити через мур знову на дорогу, і водії тоді пригальмовували, мабуть, думаючи, що ось іще один божевільний вирішив покінчити життя самогубством. І треба сказати, що якби я мав слабенькі нерви, то міг би піддатися цій заворожуючій магії швидкості, цьому неймовірному гуркоту, який бився в мої вуха, штурмував мозок тараном, і такі зробив би крок убік — лише один єдиний крок відділяв мене від небуття. Це досить дивне і цікаве відчуття опинитися за крок від смерті. Не пробували? І не раджу. Хоча...

Минуло півгодини тієї божевільної мандрівки, коли мені здавалося, що я повинен пройти цей шлях до кінця бодай задля самоутвердження. Якого самоутвердження? А біс його знає. Чомусь мені так здалося. Але врешті-решт я таки зламався і вирішив повернути назад. Я прирікав себе на ще один півгодинний жах, але принаймні знав, що мене в тому напрямку чекає, тоді як рух уперед міг віщувати нові несподіванки. Я зиркав на ріку: і як можна було так її спотворити оцими стрімкими бетонними мурами? Ріка без берегів — не ріка, а якась каналізація. Якби були береги, я міг би собі мандрувати ними і знайти там порятунок, а так я змушений був іти далі попри авта, хоч тепер уже за рухом, весь час упівоберта озируючись. Я кляв усе на світі, а найбільше самого себе, що забрів сюди, шукаючи дорогу навпростець, а якби зробив гак, то давно б уже був на місці. Аж ось несподівано біля мене пригальмувала поліцейська машина, водій-негр кивнув мені на задні сидіння, я відчинив дверцята й сів.

— Where are you going? — спитав він, рушаючи з місця.

— University of Pennsylvania.

Подиву поліцейя не було меж. Він не міг збагнути, якщо біса мене занесло на гайвей!

— I'm sorry, I lost my way, — тлумачив я, що зблукав, і думав: ну все, зараз завезуть мене в поліційне відділення, впають штраф доларів на 80.

— It isn't done, — буркнув поліцейя, а я продовжував подумки ляяти себе, бо ці слова не віщували нічого доброго.

Але ось авто виїхало врешті з хитросплетень гайвею і спинилося... Ні, не біля поліційного відділення!.. А прострісінко під університетом!

— This will be the University, — сказав поліцейя.

— Excuse me, I must be going, — зрадів я, намагаючись намацати клямку. — I don't know how I can thank you enough.

Але клямки не було. В поліцейських автах задні дверцята відчиняються ззовні, а зсередини їх можна відчинити тільки висунувши руку через вікно, якщо, звісно, водій опустить шибку. Це для того, аби арештований не зумів драпанути. Втішаючись моєю безрадністю, поліцейя врешті опустив шибку, я відчинив двері і з відчуттям шиглика, який вирвався з клітки, випурхнув на вулицю. Рухлива вулиця, що вела до університету, видалася мені після гайвею парковою алеєю. Мені хотілося танцювати, мов божевільному, адже тепер я мав стовідсоткову певність, що американська поліція мене таки береже.

3

В Америці жеруть всюди, де попало і переважно в русі — на ходу, в транспорті, не вилізаючи з авта. Жвакують ту свою швидку їжу з синтетичним смаком в таких місцях, де б і не сподівався. У вагоні метро чоловік розкладає собі на колінах піцу і наминає з відстороненим виглядом. Такої дивовижі в нас не побачиш. Ще не так давно, коли можна було ласувати пиріжками за чотири копійки, народ ів ті пиріжки обличчям до муру, а спиною до перехожих. Так, мовби соромився свого негідного вчинку. Я тоді кепкував, що народ у нас робить дві речі обличчям до стіни, і одна з них — поїдання пиріжків. Коли ж я принципово ів пиріжка, прогулюючись вулицею, перехожі кидали на мене здивовані погляди. Нині жвакуюння на вулиці вже й у нас не дивина, але не в маршрутках або метро.

В Америці панує тотальне ожиріння всіх верств населення з неграми включно. Навіть в університетських містечках я бачив безліч студентів не просто товстих, а потворно товстезних, які ходять, як качки, перевалюючись з боку на бік. А дупи! Матір Божа Пенсильванська! Таких вражаючих уяву дупенкльоців не бачив я, скільки живу. Уявіть собі юнку з гепою завширшки понад метр. Покажіть мені ті труси, в які це диво природи влізе! Мабуть, сама собі шиє зі старих фіранок. Але дупа — то ще не все, бо й усеньке тіло в складках тлущу: на животі, на карку, на боках. І коли вона йде, воно все трясеться, як драгли в мисці. Але цікаво, що й на такий грандіозний товар знаходяться покупці, бо ті товстезні юнки шкандибають за ручки з худими хлопцями. Видно, що їм більше подобається на м'якому.

Але це остаточно доводить, що чудодійні засоби від ожиріння роблять лише для вар'ятів, які в них вірять.

Так от, чимчикую я філадельфійською вулицею в пошуках винця, бо в штаті Пенсильванія з алкоголем проблеми. Тут його можна купити тільки в спеціальних крамницях або барах і ніколи в супермаркетах. А якби кого піймали, що п'є на вулиці пиво з пушки, — штраф 200 доларів. На вулиці можна випити хіба сидячи в авті і, звичайно, не за кермом. І ото я, блукаючи, забрів на Вайн-стріт з думкою, що де-де, а на Винній вулиці винце знайду. Де там! Не було його також і на Бренді-стріт. Історичні назви zostалися тільки для чорного гумору.

І ось бачу, як іде навпроти мене така, знаєте, пишна юна пампушка на двох шиночках, обтягнутих тоненькими штанцями і все в неї трясеться, ласо подригує, а вона ще й наминає здоровецького гамбургера. І яка качка мене брикнула, сам дивуюся, бо взяв та й підморгнув їй, мовляв: давай, пакуй, скільки влізе! нині твій день!

І що ви собі гадаєте? Та вертихвістка враз наробила гвалту і — до поліційанта, а той мене здоганяє і каже, що я ту шельму колійову напастував, спокушав і на різні погані речі підманював. Але чим? Виявляється, тим своїм морганням. А бодай тобі той гамбургер назад цілим виліз!

Біда ж у тому, що я по-англійськи не так дуже сильно, а ті американці ще й шваргочуть кожен по-своєму. Одне слово, я, як той песик пані Віри, ніби все розумію, але сказати мало що годен. А коли нервуюся, то ще менше. Кілька разів проголосивши спасенне "ай донт спік інгліш", я врешті спробував пояснити трохи словами, а трохи на мігах, що те моє моргання не має нічого спільного з цєю кур..., тобто поважною леді, бо то мені порошок в око залетіла. Ну і та кур..., перепрошую, леді, заспокоїлася і подриготіла далі на своїх сальцесонах, ані на хвилю не припиняючи глитати того нещасного гамбургера.

І тут, бачу, що вже й пан поліцейя задивився услід, як то все апетитно трясеться, підстрибує, що так і хочеться підбігти і руки підставити, аби той скарб на землю не хляпнув. Ну і я:

— Але дупа, не?

А він:

— O, kurwa! To pan jest polakiem? (О, леді! То ви поляк?).

І я вже хотів, було, взяти приклад з Дмитра Павличка, котрий з поляками поляк, а з бандерівцями бандерівець, і вигукнути радісно: „А со — nie widac?” (А хіба не видно?) Проте я відказав:

— Nie, ale ze Lwowa.

— Nu to polak! — вперся поліцейя. — Musi pan ze mnow przepuscic drinka! (Мусите зі мною випити!)

— Gdyz pan na sluzbie (Але ж ви на службі).

— Juz po sluzbie. Wracam dodomu (Вже по службі. Йду додому).

Ну і заволик мене до кнайпи, а там за чаркою став нарікати на американок, котрі ладні хлопа до цюпи послати за те тільки, що той собі легенько пожартував з ними. Вдома, себто в Польщі, можеш панянці дати кляпса по дупці, вигукнути "Привіт, Малгосю!", а потім вибачитись, що сплутав її зі знайомою кур... тобто леді Малгосею, та й по всьому. А тут відразу — поліція, суд, штраф. І то добре, коли штрафом обійдеться.

Отаку біду їхні хлопці мають. А так інколи хочеться підкрастися ззаду і-і... ех! — дати кляпса!

коллаж: ЮрКОХ

